

Maïsteelt op zand- en lössgrond vraagt om planning

Op 1 oktober moet er een groenbemester zijn gezaaid

De nieuwe teeltregels voor maïs, onderdeel van het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn, zijn ingegaan. Dit betekent dat er na de teelt van snijmaïs op zand- en lössgrond, voor 1 oktober, een groenbemester moet zijn gezaaid. Dat vraagt om een nieuwe aanpak, zo blijkt uit de woorden van Frans Ploegmakers, want voor onderzaai in maïs is de praktijk nog niet rijp.

2019 wordt het eerste jaar waarin er na de teelt van maïs op zand- en lössgrond, voor 1 oktober, een groenbemester moet worden gezaaid. "Het betekent dat er onderzaai moet worden toegepast of dat er voor 1 oktober een groenbemester moet zijn gezaaid", zegt Frans Ploegmakers, samen met zijn broer Martien Ploegmakers eigenaar van de Ploegmakers Groep.

Hier ontstaat meteen een probleem, want één van de twee methoden heeft Ploegmakers in de praktijk nog niet met succes weten toe te passen. Het gaat om de onderzaai in snijmaïs. Daar doet Ploegmakers samen met PPO-locatie Vredepeel alweer drie jaar onderzoek naar. Het streven hierbij was de teelt duurzamer te maken, maar nu worden de initiatiefnemers ingehaald door de regelgeving. Het onderzoek van Ploegmakers en PPO komt door de actualiteiten goed van pas, maar blij is de ondernemer niet met deze ontwikkelingen. "We moeten nu iets doen waarvoor we nog niet klaar zijn, terwijl er de laatste jaren al grote stappen in de teelt van maïs zijn gezet."

Dat veehouders en cumelabedrijven door de nieuwe regelgeving zullen worden uitgedaagd, staat voor Ploegmakers vast. "Met onderzaai hebben we nog geen succes gehad, dus er blijft maar één methode over", zegt hij. Ploegmakers is één van de weinigen die hiermee ervaring heeft opgedaan en stelt dat de juiste machines ontbreken, maar ook dat er in de jaren 2016, 2017 en 2018 slechts één grasras, Proterra Maize, min of meer succesvol was.

Inspanningsverplichting

Betekent het dat er geen andere manier overblijft dan voor 1 oktober een groenbemester zaaien? Het beeld dat wordt geschetst, is weinig rooskleurig. "De vraag is hier wanneer je onderzaai geslaagd vindt", zegt Ploegmakers. De belangrijkste partij daarin is de handhavende organisatie, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). "Wanneer vindt zij onderzaai wel of niet geslaagd? Is een inspanningsverplichting voor haar voldoende? Daarbij draait het om de bewijslast, oftewel een rekening van het afgenomen zaad dat is bestemd voor de onderzaai. Is een paar sprietten gras geslaagd of niet?" De ondernemer is hierover niet echt te spreken. "Het kan zijn dat je er het eerste jaar mee wegstapt, maar wat als er tweede jaar opnieuw weinig groen staat? Ook wakker je daarmee de discussie tussen de NVWA aan de ene kant en de loonwerker en de boer aan de andere kant weer aan. Dat moet je niet willen."

Oogsttijdstip te laat

Met het vernietigende oordeel over de onderzaai in snijmaïs duikt er een probleem op rond de oogst van maïs. Zonder onderzaai moet er na de teelt van snijmaïs op zand- en lössgrond immers worden gekozen voor de inzaai van een vanggewas voor 1 oktober. Er is geen alternatief. "Wij hebben ongeveer 650 hectare maïs op zandgrond onder onze hoede", geeft Ploegmakers aan. "Als de melkveehouders niet opletten en pas in de laatste week van september gaan acteren op de nieuwe regels zal het niet lukken om bij iedereen op tijd de maïs te oogsten en een vanggewas te zaaien. Wij hebben zes weken nodig voor de oogst van snijmaïs. Dat betekent dat we om alle maïs voor 1 oktober te kunnen oogsten half augustus moeten beginnen met de oogst", stelt Ploegmakers vast. In 2018 is dat voor het eerst in de geschiedenis gebeurd. "Dat was het gevolg van een extreem lange droge periode. Op basis van de historische gegevens is er 70 procent kans dat we de maïs pas na 1 oktober kunnen oogsten."

Geen kalenderlandbouw

"In de praktijk bestaat kalenderlandbouw niet", zegt Ploegmakers. Hij kan dat zo aantonen, omdat hij alle momenten van zaaien en oogsten vanaf 2016 op een rijtje heeft gezet voor zijn bedrijf, maar ook met behulp van data die Eurofins voor Noord-Brabant en Limburg heeft verzameld. "Alleen in 2018 hoefde er bij onze boeren nog maar vier procent van de maïs in oktober te worden geoogst. In 2017 was dat 40 procent en in 2016 zelfs 89 procent", aldus Ploegmakers. Het beeld in heel Noord-Brabant en Limburg is vrijwel hetzelfde.

Het is de reden waarom de directeur tijdens de presentaties in het najaar van 2018 heeft geprobeerd iedereen wakker te schudden. "Stel, we veranderen niet: we gaan allemaal nazaaien, kiezen voor dezelfde rassen, passen de oogstcapaciteit niet aan en doen niet aan oogstspreading. Dan hebben we een groot probleem", zegt Ploegmakers. Hij maakt ook duidelijk dat hij het niet ziet zitten om meer dure machines aan te schaffen, die vervolgens maar een beperkt aantal dagen per jaar worden gebruikt.

Vrijwel alle cumelabedrijven die actief zijn in agrarisch loonwerk krijgen te maken met hetzelfde probleem. Het advies van Ploegmakers is daarom om de winter te gebruiken om in gesprek te gaan met de veehouders en duidelijk te maken dat het beter is om voor een strategie per perceel te kiezen. "Een deel zal moeten kiezen voor onderzaai, een deel voor CCM, MKS of korrelmaïs en een laatste groep moet misschien na de teelt van snijmaïs kiezen voor een hoofdgewas bestaande uit wintertarwe, wintergerst, winterrogge, spelt of triticale."

Jaar van concessies

Bij degenen die aan de slag gaan met onderzaai komt ook nog eens de bespuiting om de hoek kijken. Een lastig onderwerp, omdat de onkruiddruk per perceel grote verschillen kan laten zien. "Tegelijk moet de onkruidbestrijding niet de groei van de onderzaai en de snijmaïs belemmeren, wat om maatwerk gaat vragen."

De nieuwe regels

Vanaf 2019 moet na de teelt van snijmaïs op zand- en lössgrond uiterlijk 1 oktober een groenbemester worden gezaaid. Dit om voor voldoende stikstofbinding te kunnen zorgen. Als het gaat over CCM, korrelmaïs en MKS moet er uiterlijk 31 oktober een vanggewas zijn gezaaid. De aangewezen hoofdgewassen na de teelt van maïs zijn wintertarwe, wintergerst, winterrogge, spelt en triticale.

Communicatie is nu belangrijk, stelt Ploegmakers vast. De topopbrengsten voor zand- en lössgrond zijn echt verleden tijd, want dat er dit seizoen concessies moeten worden gedaan, staat voor de ervaringsdeskundige vast. "Een extreem vroeg ras betekent minder opbrengst, maar een middelvroeg ras is misschien niet op tijd rijp."

Het kan bijna niet anders of in 2019 zal er maïs worden 'geslacht'. Is er een schatting te maken van de omvang van het verlies? Dat vindt Ploegmakers een lastige vraag. "De gehalten aan droge stof en zetmeel pakken waarschijnlijk lager uit. Heel voorzichtig schat ik in dat de nieuwe teeltregels zich vertalen in vijf tot vijftien procent opbrengstverlies."

TEKST: Herma van den Pol

FOTO: Ploegmakers

